

# 75% van kostprijs melk is vaste kosten

A.J. van Burgsteden (LEI-DLO)

Door een toenemende lastendruk op melkveebedrijven en lagere melkopbrengsten vragen de vaste kosten meer aandacht. De ontwikkeling van deze kostenposten neemt vanaf de intrede van het quoteringsstelsel grote vormen aan. De gemiddelde kostprijs van melk bedraagt in het boekjaar 1993/94 f 94,- per 100 kg melk, terwijl de melkprijs f 78,- per 100 kg melk is. Veruit het grootste deel van de kostprijs (circa 75%) bestaat uit vaste kosten.

## Vaste kosten

Van oudsher wordt veel aandacht besteed aan kostenbeheersing. Vaak worden de variabele kosten dan in ogenschouw genomen, omdat deze relatief eenvoudig zijn te beïnvloeden. Vaste kosten zijn op korte termijn veel moeilijker te beïnvloeden.

De vaste kosten zijn in het boekjaar 1993/94 f 24,- per 100 kg melk hoger dan in het boekjaar 1983/84. De toegerekende kosten zijn in dezelfde periode met f 17 per 100 kg melk gedaald, maar stabiliseren de laatste jaren enigszins. Door de blijvende stijging van de vaste kosten ligt de kostprijs de laatste jaren weer boven het niveau van 1983/84.

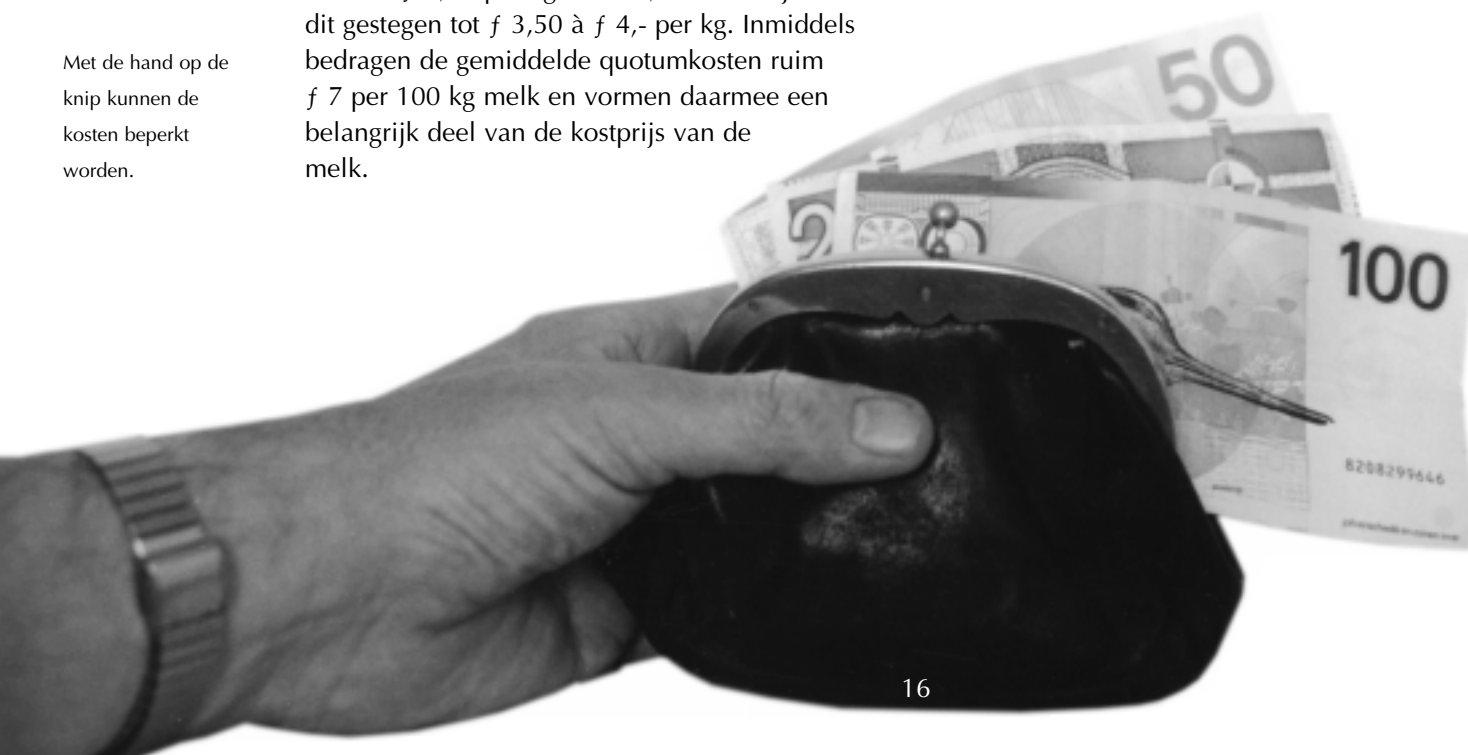
Over de hele linie zijn alle kostenposten binnen de groep van vaste kosten gestegen, maar de echte toppers zijn toch wel de arbeidskosten en de quotumkosten. Na de ont koppeling van melkquotum en grond nivelleren de grond en gebouwenkosten terwijl de quotumkosten blijven stijgen.

Steeds meer bedrijven kopen jaarlijks melkquotum aan. Was dat in de eerste jaren na de invoering van de quotering zo'n 8%, in 1993/94 is dat gestegen tot 17% van de bedrijven. Tot en met 1993/94 had meer dan de helft van de bedrijven ooit melkquota gekocht. In het begin werd er f 2,50 per kg betaald, de laatste jaren is dit gestegen tot f 3,50 à f 4,- per kg. Inmiddels bedragen de gemiddelde quotumkosten ruim f 7 per 100 kg melk en vormen daarmee een belangrijk deel van de kostprijs van de melk.

## Kostprijs

De spreiding in kostprijs is groot. Voor een belangrijk deel lijkt de bedrijfsomvang hiervan de oorzaak. Grotere bedrijven kunnen, uitgedrukt per 100 kg melk, kapitaal en arbeid efficiënter aanwenden dan kleinere bedrijven. In tabel 1 is de totale groep bedrijven naar kostprijs in vijf groepen zodanig verdeeld, dat elke groep ongeveer 20% van de totale melkplasma produceert. De melk in de groep met een zeer lage kostprijs wordt door een kleine 12% van de bedrijven geproduceerd. Deze groep realiseerde daarbij een kostprijs die maar liefst f 20,- per 100 kg melk lager is dan het gemiddelde. Bovendien is de kostprijs lager dan de melkprijs, zodat er een positief bedrijfsresultaat overblijft. De groep met een zeer hoge kostprijs wordt gevormd door 33% van de bedrijven. In deze groep wordt gemiddeld f 123,- aan kosten gemaakt om 100 kg melk te produceren! Dat is f 30,- meer dan het gemiddelde en f 50,- meer dan de groep met de laagste kostprijs. De kosten voor arbeid is de voornaamste oorzaak voor de verschillen tussen de groepen. Worden deze kosten buiten beschouwing gelaten dan wordt, bij de gehanteerde groepsindeling, het verschil tot f 16,20 per 100 kg melk teruggebracht. Zodat ook de kleinere bedrijven in staat zijn om

Met de hand op de knip kunnen de kosten beperkt worden.



**Tabel 1** Spreiding in kostprijs van melk in 1993/94 voor zeer sterk gespecialiseerde melkveebedrijven

	Gemiddelde	Zeet lage kostprijs*	Zeet hoge kostprijs*
Koeien/bedrijf	54,2	89,6	34,6
Melkquotum (kg/bedrijf)	375.600	644.000	226.700
Melkquotum (kg/ha)	11.900	13.200	10.500
Melkproduktie/koe	6.900	7.225	6.500
<b>Resultaten per 100 kg Melk</b>			
Toegerekende kosten	24,40	22,40	27,80
Bewerkingskosten	54,40	38,95	77,05
Grond en gebouwen	17,25	14,75	20,00
Quotum kosten	7,30	7,10	7,25
Algemene kosten	8,40	7,00	10,40
Totale kosten	111,75	90,20	142,50
Af: overige opbrengsten	17,40	16,30	19,70
Kostprijs	94,35	73,90	122,80
Kostprijs excl. arb.	58,25	50,85	67,05
Melkopbrengsten	78,15	78,45	77,75

Bron: LEI-DLO Bedrijven Informatienet

\* Groepsindeling naar kostprijs/100 kg melk, waarbij elke groep ongeveer 20% melk produceert

op een gunstige kosten/opbrengsten verhouding melk te produceren. Door de geringe omvang is op bedrijfsniveau de totale arbeidsopbrengst op termijn aan de lage kant. Met een lagere melkprijs in het verschiët, is het

voor zowel de grote als de kleine bedrijven van belang, om de kostprijs te drukken door met name de vaste kosten te verlagen, efficiënter te werken en eventueel de melkproduktie per vak te laten stijgen.

